

Szememben árnyékkal virágzik

KORUNK
PRÓZÁJA

Ne kérdezz rám, miért húzódom néha hozzád, miért gyónok ilyen meztelen önkítárulkozással. Én sem tudom, nem tisztáztam magamban még mindent. Semmit. Vannak dolgok, amelyek ha egyszerűen és tisztán állnak előttünk, elveszítik érdekességüket. Ez is olyan. Elégedj meg annyival, hogy édes kicsi fiú vagy, és tetszel nekem. Sokszor, nem is tudom, miért, egyszerre csak elfog a nyavalyoghatnék, s le kell szaladnom ide, ebbe a füstös klubba, s mindig el akarok mondani valamit az életemből. Aztán semmi nem lesz belőle, csak genyelgek itt, pedig nem is várom, hogy meghatódj. De még egy kerek kis sztorira sem futja, annyira zilált itt bennem minden, úgy érzem magam, mint egy taknyos kis csaj, pedig az az igazság, érik bennem az idő. Amikor hozzád indulok, minden olyan jelentősnek, sőt nyomasztónak tűnik, ami velem történt. Nem tudom, hogy van ez, de amikor elmesélnék valamit, szertefoszlik az érdekessége, olyan üresek, jelentéktelenek, hétköznapiak a legszebb szavak is, úgy érzem, összerondítom velük a nyelvet. Ilyenkor gyakran már azt hiszem, az ilyen asszonyokkal, mint én, nem is történik semmi egy életen át, s talán ez az, ami nyomasztó: a dolgok, események jelentéktelensége, semmitmondása, amire akkor döbbenünk rá, ha egy érdekesnek vélt epizódot szeretnénk elmesélni életünkben. Mert rájövünk, hogy ez nem csak a mi történetünk, számtalanszor megesett már, szinte mindenkivel, s ugyanúgy, mint velünk, csak a nevek, maszkok, színpadok váltakoznak. Édes kicsi fiú vagy, semmi több, nem is akarok mást tőled, csak hogy néha meghallgass. Én már csak így tudok mesélni magamról, pedig sokszor gondolok arra, amikor éjjel a vakítóan fehér papírra ráteszem azt a félreírt töltőtollat, hogy talán meg is írhatnék egy-két dolgot, de aztán mindig legyintek vagy sóhajtok (lehet, öntudatlan pózolás ez magam előtt), s hozzáfogok a munkámhoz, pedig én valamikor fiatalabb korban írtam verseket is, novellákat is, de hát ezen kár most tünődni. Rosszak voltak, mert túlságosan foglalkoztatott önmagam, s mert egyszerre mindent el szerettem volna mondani semmi kis életemről, amelyből hiányoztak az igazi események. A legfurcsább az, hogy undorodom magamtól, amikor ilyesmikkel traktállak, fáj, hogy olyan gyenge vagyok, hogy szükségem van rád, meg hogy olyan meztelen, kiábrándító módon szövegelek, tíz körömmel vakarom fel a nyavalyáimat. De szükségem is van erre a mesterségesen előidézett fájdalomra, s néha már azt hiszem, a mazochizmus éppoly ősi lényegünk, mint a gyönyörök utáni sóvárgás, ha ritkább is. És igazán ne neved ki, jól ismerem hibáimat, apró-kis bűnök ezek, tudok róluk, de semmit nem tehetek ellenük, mert az ember a saját hibáival, gyengeségével szemben a legvédtelenebb. És ne haragudj rám, hogy nem megyek fel hozzád. Hiába gondolod, én nem csak az időt húzom, hiszem, hogy nem alakoskodom. Én csak annyit mondtam neked, hogy édes kicsi fiú vagy, és tetszel nekem, meg hogy egyszer, amint éppen a port töröltem, úgy belebizsergett a tenyerembe a simogatás, valami régen elfeledett lányos simogatás, amit az ember nem tud minden éjjel föltámasztani, valahol elszunnyadt benne a mindennapi munka meg a nemkívánt szeretkezések taposómalmában, aztán egyszerre csak, amikor nem is hinné, ott bizsereg a tenyerében, csodálkozva bámultam a tenyerem én akkor, mintha hirtelen megpillantottam volna rajta valamit, csak bámultam erre a tenyérre, amelyik régóta nem ismer már mást, csak a szatyor fülének enyhén sajgó nyomát, a busz fogantyújának közömbös hidegét meg a még közömbösebb kézfogások pillanatnyi, sietve elhúzott langyosságát; akkor, mondom, hirtelen nem tudtam mit kezdeni

azzal a tenyeremben bizsergő gazdátlan simogatással, elindultam a férjem felé, s abban a pillanatban hittem, hogy minden megváltozik közöttünk, feloldódik évek közönye ettől az árva kis simogatástól, de ő mogorván elhúzódt, éppen dolgozott valamin, csodálkozva és idegenül bámult rám, s én úgy éreztem, hozzátöröltem azt a didergő kis simogatást, s ez jobban fájt, mintha a kedvenc ruhámmal, tudod, azzal a halványkéssel, amit te izléstelennek tartasz, padlót töröltem volna. Előntött a keserűség, hogy ez is hiába, mert abban a pillanatban eltűnt az a bizsergés, te nem voltál ott, s gazdátlanul maradt az én legszebb simogatásom, az ilyesmi tűnhet csak nyomtalanul el, utána már csupán a végképp elveszett dolgok hiánya marad, s azóta gondolkod olyasmire, hogy van arc nélküli mosoly, árva, de teljes mosoly, amelyet nem lehet pofonnal fintorgó ráncokra törni, elrabolni lényegét, azt az ütés félelmétől mentes ártatlanságot, hiszen az ütés emléke örökké él, akkor is, amikor nem gondolunk rá. Egy pofon emlékével nem lehet soha többé úgy mosolyogni, mint azelőtt, nem tudok úgy mosolyogni, érted, te édes kicsi fiú, már rád sem, csak az olyan asszony félnék mosolyával, aki örökké érzi azt, hogy egyszer annyira erősnek kellett lennie, hogy elviselje a megaláztatást, mint amilyen gyenge volt asszonyiságában a megalázó pillanatban csak azért, hogy gyerekei mellett maradjon, mert látványos, sértődött menekülések csak rossz regényekben vannak. Ilyenkor mi, asszonyok, elsiratjuk azt az örökre elveszített mosolyt, mert tudjuk, hogy ezután úgy kell élnünk, hogy arcunkra van írva a rettegés, az újabb megaláztatás félelme, s a szégyen, hogy azt is elviseljük valaminek az érdekében, s nem tudjuk eldönteni, mennyi a megalkuvás ebben, s mennyi az önfeláldozás, mert e kettő egy kicsit talán ugyanaz, amennyiben magunk feladását jelenti, ha ezt nem is tudom most pontosan kifejtetni, csak érzem, mert a pofon után sok ilyesmire gondol az ember, a gépies munka közben kalandoznak így el a gondolatok, meg éjjel, amikor az ágyadban forgolódsz, az ablakon beint a balkonra száradni akasztott fehérnemű, pelenka, súlytalanul int feléd ádatlan munkád, leve-tette a test formáit, csak hintázza magát a szélben, kötélre terített emlék a nappal-ról, rajtuk sápad el a hajnal, s már megint átforgolódtam-virrasztottam az éjszakát, eltöltöttem fölösleges gondolatokkal, pedig valami végigmotozott a takaróm alatt, nem követelő, csak úgy, mint ami egy pillanatra felöltik bennünk, de könnyen elhessegethető, vagy megfér a többi érzés között, amelyek reggelig odázzák el álmun-kat; látod, soha ki nem törölhető ráncokban gyűlnek arcomra az éjszakák, te is ott vagy egy kicsit a ráncokban, rád is emlékeznek, édes kicsi fiú, meg a szememben növekedő árnyékok is emlékeznek rád, mert sokszor elképzelttem, fejed az ölemben, simogatom az arcod és a nyakad, kis pörsenések az arcodon, huszonegy-néhány évéd tavaszi apróságai, de azóta sem simogattalak, hogy az a meztelen kis bizsergés ott ült a tenyeren, talán az ütőér alig érezhető lüktetését idézte, nem merlek meg-simogatni, amióta alattomos árnyék nő szememben, mert félek, hogy az elnyűtt, használt simogatás sikeredne belőle, amilyent a megszokott férfinak osztogat a nő, magamtól félek, hogy talán örökre elszunnyadt bennem az a lányos simogatás, s ez is csak arra emlékeztetne, érik bennem az idő, ahogy szememben nő az árnyék, mert a nő úgy a harminc küszöbén már érzi az öregedést, valami megmagyarázha-tatlan, furcsa sejtéssel figyelmezteti az idő, ilyenkor dacossá válik, és mindenáron fiatalnak akar mutatkozni, apró, külsődleges hülyeségekre vágyik, például egy rossz farmerben ücsörögni az országút mentén egy kilométerkövön, mint néhány évvel ezelőtt, egészen fiatalon gondolni be nem töltött vágyakra, ölelésre meg arra, hogy azért idő még van, nem sürges túlságosan ez a szomorkás boldogság, nem kell szo-rongva gondolnia arra, hogy asszonyisága egyre apadó erecskével kecsesget majd, egyre kevesebb vattát igényel... Ne botránkozz meg, édes kicsi fiú, hogy ilyesmi-ket is elmondok, de az asszony úgy a harminc táján már gondol az ilyesmire is, s minél többet gondol rá, annál jobban ragaszkodik az ifjúsághoz, elborzadva gon-dol szikkadó asszonyiságára, múló varázsára, bizony, leteszi a szatyrot, és álmata-g,

színésznőktől lopott mozdulattal nyúl a hájához, de mire keze odaér, már ott van a mozdulatban a fáradt asszonyok hétköznapi verejtéktörlése is, ilyenkor előnti valami keserű dacosság, és az asszony bizony megcsalja a férjét, hogy varázsárol megbizonyosodjék, de aztán rájön, hogy csak azért hódított, mert a férjes asszony olcsó és kényelmes ügy... és ez nagyon megalázó, egészen más, mint amikor néhány évvel ezelőtt szerelmes lettem abba a férfiba, s nem éreztem csalásnak, amit teszek, nem töprengtem a történeteken, akkor éreztem magam a legtisztábbnak, mert nem eszköznek használtam, nem bizonyosságot akartam valamire a szeretkezéstől, hiszen csak azt kell állandóan bizonygatni, ami múltfélben van, pedig nem érdemes; okos nőnek tartom magam, édes kicsi fiú, tudom: a bizonyosság az időben van, s az sosem azt a bizonyosságot hozza el, amit várunk, az idő meggörnyeszi, tipegővé nyomorítja a vágyakat, karikatúrájukká silányítja őket. Ezért nem megyek fel hozzád, hogy ölembé vegyem a fejed. Félek, pedig még fiatal vagyok, hogy egyszer csak, miközben az a legszebb simogatásom ülne a tenyeremen, arra gondolnék, hogy én most fiatalságot kunyerálok ahelyett, hogy adnék valamit, s ez rosszabb volna, mint a férjem köznye vagy mogorvasága, s jobban fájna, ha újból elvetélném azt a bizsergést, amelyik a fiatalságot, a teljes fiatalságot, pofon nélküli arcomat idézi. Ne haragudj, hogy csak szövegelek itt, ne gúnyolj ki, épp azért, mert megteheted. Te annyira okos fiú vagy, hogy nem érheted fel ésszel az észrevétlenül öregedő asszonyok ilyenfajta szeszélyeit. Hogy akkor miért mondom? Talán éppen azért, mert nem érted, te még nem élted át a bizonyosságot megelőző időszak kételyeit. Igen, lehet, szerelmes vagyok, talán azért szeretnék találkozni néhányszor még veled. Jó így zsörtölődni az életen, magányon, saját hülyeségemen, zagyva érzéseimen. Talán valamit még felhasználhatsz mindebből. Néha talán kissé kaján is vagyok, hogy belopom gondolataid közé azt, amivel még nem kell számolnod. Szeretnék találkozni veled húsz-harminc év múlva, s akkor rábólintanál a lapos igazságra: az utolsó szó az öregségé. De akkor már ez sem lesz elégtétel. Különbösen is mit bánom én, ha azt hiszed, hogy ezzel a sok szöveggel csak azt odázom el, hogy lefeküdjem veled, csak egy időre, jól kiszámított időre, hogy ne nézzél könnyen kapható kicsi kurvának! Te még nem érzed, ha fölbaktatsz a negyedik emeletre, hogy valami tiltakozik benned, a mellkasodban, a lábaddban, pedig még nem lenne szabad, hisz még csak harminc, alig harminc, még nem is harminc... miközben arra gondolsz, hogy tíz év múlva ugyanitt elmotyogod a fordulóban a két szatyornak, hogy még nem lenne szabad, még csak negyven, alig negyven, még nem is negyven... és jaj, nagyon-nagyon kifulladás, pedig még csak öt... Ilyenkor sajdul belém az a furcsa, nyomasztó időélmény, amit egy-két évvel ezelőtt még nem éltem át. Ne nézd a lábam. Visszeres már. A cipekedés halvány pókhálója kirajzolódott a bőrre. Ne nyúlj az arcom felé. Megláthatnak. Nem tudok elmenni. Holnap se. Azután se. Igen, talán félek. Attól félek, nem azt kapod tőlem, amit adni szerettem volna. Hogy én örökre elveszítettem azt a mosolyt és azt a simogatást, amelyek most már végképp árván dideregnek valahol az emlékkacataim között. Igen, ne csúfolódj, ilyen „bűbájosan“ mosolyogva mondom mindezt. Jól tudom, szánalmas ez a mosoly, apró ráncokból összetákoltt, árnyékkal virágozik szememben; kissé talán olyan vagyok most, mint kopott ponyvaregények fedelén az ódivatú hösnők, akik kicsit rátartiak, kicsit szánalmasak, s mintha kicsit büszkéek is lennének önmagukra, pedig jóideje már, hogy senki nem fújta le róluk a port.